

ІНФОРМАТИЗАЦІЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ОСВІТИ: СИСТЕМНИЙ ПІДХІД

© Оксана Дуфенюк, 2012

З позицій системної парадигми висвітлено чотири компоненти процесу інформатизації криміналістичної освіти.

Ключові слова: інформатизація, криміналістична освіта, концепція.

From the point of view of systemic paradigm, which presupposes emphasizing of four components, certain blocks of informatiation criminalistic education are formulated.

Key words: informatization, criminalistic education, conception.

Постановка практичної проблеми. В умовах глобальної інформатизації суспільства актуальність питання впровадження інформаційних технологій (далі – ІТ) у процес здобуття спеціалізованої криміналістичної освіти не викликає сумніву. Основними чинниками, які обумовлюють необхідність інноваційного реформування цієї сфери педагогічної діяльності є: по-перше, існування загальноосвітньої тенденції інформатизації у зв'язку з доведеним фактом зростання під його впливом ефективності навчального процесу, підвищення якості освітнього середовища; по-друге, інформатизація процесу здобуття криміналістичних знань, умінь та навиків є обов'язковою умовою якісної підготовки працівника правоохоронного органу, здатного працювати в умовах інформатизованого досудового розслідування. **Метою** наукової розвідки є висвітлення ключових компонентів системи інформатизації криміналістичної освіти (далі – ІКО).

Виклад суті дослідження. Результати досліджень сучасних вчених-криміналістів дозволяють констатувати відставання викладання криміналістики від потреб практики, виявлення наявних суперечностей між вимогами суспільства до рівня професійної підготовки майбутніх правоохоронців та її реальним станом, низький рівень засвоєння випускниками вищих навчальних закладів навичок збирання, дослідження, оцінки та використання криміналістичної інформації в ході кримінального провадження [1, с.8; 2, с.232; 3, с.59; 4, с.13; 5, с.14].

Труднощі з адекватною підготовкою співробітників ОВС є наслідком значної динаміки професіоналізації (у тому числі й інформатизації) злочинної діяльності, що, за звичай, випереджає існуючі технічні, тактичні та методичні можливості протидії їй, якими володіють правоохоронні органи; недостатнього

матеріально-технічного, фінансового забезпечення криміналістичної освітньої діяльності; низької мотивації об'єктів та суб'єктів навчального процесу працювати над підвищенням якості викладання/навчання; об'єктивної тенденції значного збільшення об'єму знань, швидких темпів його старіння. З цього приводу представники наукової спільноти неодноразово наголошували, що людство вступило у період, коли інформація, знання, технології змінюються кілька разів за життя одного людського покоління, тому ні у школі, ні в найкращому університеті неможливо навчити людину на все життя [6, с.22; 7, с.233; 8, с.6].

Недостатній інформаційно-технологічний супровід здобуття криміналістичних знань, умінь та навиків також є одним із чинників, які гальмують професійне зростання майбутніх суб'єктів криміналістичної діяльності. Нівелювання цього негативного явища можливе не через формальне використання засобів наочності при викладанні дисциплін криміналістичного профілю, а через комплексний підхід до питання реалізації ІКО з позицій системної парадигми, яка передбачає існування таких основних компонентів.

1. Дидактично-методичний компонент, який передбачає наявність бінарного дидактичного комплексу курсанта (студента, слухача) та методичного комплексу викладача криміналістичних навчальних дисциплін, розрахованого на впровадження та застосування інформаційно-технологічних засобів навчання та управління. До таких засобів відносимо текстові, графічні, електронні матеріали, презентації для сенсорної дошки, мультимедійного обладнання, педагогічні програмні засоби навчального призначення, засоби моніторингу навчання, оцінювання якості навчально-виховного процесу, проектування навчальних курсів, засоби забезпечення дистанційного навчання, організації самостійної роботи тощо.

2. Матеріально-технічний компонент, який передбачає наявність технічних засобів, пристроїв, апаратів, які дають змогу: по-перше, повною мірою реалізувати завдання, передбачені дидактикою та методикою викладання криміналістики; по-друге, забезпечують здобуття курсантами (студентами, слухачами) криміналістичних знань, умінь та навиків діяльності в умовах, наближених до реальної обстановки. Йдеться не тільки про наявність ПК та периферійних пристроїв, того ж сенсорного та мультимедійного обладнання, доступу до мережі Інтернет, але й про створення тренувальних полігонів, інтерактивних тренажерів, прототипів автоматизованих пошукових систем, автоматизованих робочих місць, програмно-апаратних комплексів.

До основних напрямів використання ІТ у досудовому розслідуванні відносять: роботу з криміналістичним обліками, інформаційно-пошуковими

системами, одержання формалізованих знань з усіх видів баз даних (наприклад, бази законодавства України, картографічних матеріалів у цифровому форматі); здійснення статистичного, порівняльного, математичного аналізу подій та фактів; побудови суб'єктивних портретів осіб; фіксацію криміналістичної інформації з допомогою ІТ (складання планів, схем, карт, діаграм, графіків, таблиць); графічне моделювання події злочину з допомогою спеціальних програмних продуктів; демонстрацію стимульного матеріалу (фотозображень, планів, схем тощо) для актуалізації ідеальних слідів у пам'яті учасників кримінального процесу; застосування геоінформаційних технологій в ході розслідування злочинів (використання баз даних, які дають змогу визначати де і в якому місці перебувають об'єкти криміналістичного обліку) [9, с.196; 10, с.131; 11, с.299]. З метою оптимізації слідчої діяльності розроблені цілі комплекси програмно-технічних засобів, призначених для автоматизації вирішення завдань певного виду (йдеться про автоматизовані робочі місця слідчого, експерта).

Важливо звернути увагу й на те, що Кримінально-процесуальний кодекс України, прийнятий 13 квітня 2012 року, передбачає можливість дистанційного кримінального провадження, проведення слідчих (розшукових) дій у режимі відеоконференцій, виклику учасників кримінального процесу шляхом відправлення повідомлення електронною поштою тощо. Отже, діапазон інновацій досудового розслідування доповнено можливостями застосування сучасних телекомунікаційних технологій.

Безумовно, майбутні фахівці повинні хоча б прототипи цих технологічних систем апробувати у навчальному процесі, ознайомитись із механізмом їх функціонування, можливостями реалізації завдань в ході кримінального провадження.

3. Кадровий компонент, який передбачає наявність професорсько-викладацького персоналу вищого навчального закладу, здатного ефективно, системно впроваджувати ІТ у навчальний процес. Використання новітніх дидактично-методичних розробок та сучасного технічного обладнання не матиме успіху за умови відсутності кваліфікованого суб'єкта, здатного повною мірою реалізувати їх навчальний потенціал. За словами Л. Карташової, професіограма сучасного педагога передбачає існування таких якостей як впевненість у корисності впровадження ІТ на різних етапах навчально-виховного процесу, вміння працювати на ПК, знання можливостей периферійних пристроїв, вміння орієнтуватися в різноманітних програмних середовищах, вміння опановувати засоби розробки педагогічних програм, використання електронних засобів навчального призначення, вміння розробляти та підтримувати веб-ресурси, вміння працювати в мережі Інтернет

[12, с.84]. Педагог-криміналіст крім того повинен володіти навиками роботи з програмними системами та продуктами, які використовуються у досудовому розслідуванні.

4. *Методологічний компонент*, який передбачає наявність Концепції інформатизації криміналістичної освіти, метою якої є формування методологічних засад перетворення навчального середовища криміналістичної підготовки фахівців правоохоронних органів в інформаційно-технологічну систему, яка забезпечить здобуття необхідних знань, умінь та навичок збирання, систематизації, обробки, використання криміналістично значимої інформації, з метою оптимізації процесу розкриття, розслідування та попередження кримінальних правопорушень.

Висновок. Підсумовуючи сказане, маємо достатні підстави про те, що концептуальний підхід у питанні реалізації ІКО має винятково важливе методологічне значення, оскільки передбачає формування спеціальної стратегії впровадження новітніх технологій у навчальних процес, є підґрунтям його організаційного, нормативно-правового, фінансового, кадрового забезпечення, створює передумови формування ІТ-компетентного працівника правоохоронного органу, здатного застосовувати здобуті знання у практичній діяльності, ефективно працювати з різними потоками та масивами криміналістичної інформації з метою забезпечення виконання завдань кримінального судочинства.

Література

1. *Алексєєв О.О. Оптимізація криміналістичної підготовки слідчих в системі МВС України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук / О.О. Алексєєв. – Київ : [б.в.], 2004. – 19 с.* 2. *Кубарєв І.В. Проблеми криміналістичної підготовки курсантів / І.В. Кубарєв // Підготовка працівників міліції (поліції) : державні та міжнародні стандарти : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Донецьк, 28 квітня 2011 р.). – Донецьк : Донецький юридичний інститут ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2011. – С. 231–232.* 3. *Строков І.В. Правові та моральні засади застосування криміналістичних засобів / І.В. Строков. – К.: РВЦ НАВС України. – 2003. – 325 с.* 4. *Удовенко Ж.В. Криміналістичне забезпечення процесу доказування на досудовому слідстві : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук / Ж.В. Удовенко. – К. : [б.в.], 2004. – 16 с.* 5. *Шерман М.І. Теоретичні та методичні основи професійної комп'ютерно-інформаційної підготовки майбутніх слідчих у вищих навчальних закладах МВС України автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук / М.І. Шерман. – Київ : [б.в.], 2010. – 44с.* 6. *Козяр М.М. Формування графічної діяльності студентів вищих технічних закладів*

освіти засобами комп'ютерних технологій / М.М. Козяр. – Рівне: НУВГП, 2009. – 280 с. 7. Мусієнко І.І. Деякі питання криміналістичної підготовки співробітників правоохоронних органів в умовах інноваційного суспільства / І.І. Мусієнко // Питання боротьби зі злочинністю. – 2011. – Вип. 21. – С. 232-236. 8. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / В.Л. Ортинський – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472 с. 9. Шепітько В.Ю. Авдєєва Г.К. Інформаційні технології в криміналістиці та слідчій діяльності / В.Ю. Шепітько, Г.К. Авдєєва // Питання боротьби зі злочинністю. – 2010. – Вип. 19. – С. 194–202. 10. Затенацький Д.В. Ідеальні сліди в криміналістиці (техніко-криміналістичні та тактичні прийоми їх актуалізації) / Д.В. Затенацький ; за ред. В.Ю. Шепітька. – Х.: Право, 2010 – 160 с. 11. Бірюков В.В. Теоретичні основи інформаційно-довідкового забезпечення розслідування злочинів / В.В. Бірюков. – Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е.О.Дідоренка, 2009. – 664 с. 12. Карташова Л.А. Система навчання інформаційних технологій майбутніх вчителів суспільно-гуманітарних дисциплін : монографія / Л.А. Карташова. – Київ : Київський національний лінгвістичний університет, 2011. – 264 с.

УДК 004.415:37.015.6

Орест Полотай

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

ПЕРЕДУМОВИ ОСВІТНЬОГО-ПРОЕКТУ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

© Орест Полотай, 2012

В роботі наведено опис проведеного дослідження, щодо готовності студентів і працюючих до запровадження освітнього проекту дистанційного навчання. Показано результати дослідження, та обґрунтовано важливість запровадження освітніх проектів дистанційного навчання у вищих навчальних закладах.

Ключові слова: дистанційне навчання, аналіз, освітні проекти.

The present work describes the research, preparedness of students and employees to implement educational project learning. Displaying results of a study and proved the importance of implementing educational projects distance learning in higher education.

Keywords: distance learning, analysis, education projects.

Вступ. Ринок освітніх послуг, які надаються вищими навчальними закладами України, за допомогою сучасних телекомунікаційних технологій,